

BİR KAYBOLUŞ İNŞASI: KENAN YAVUZ ETNOGRAFYA MÜZESİ*

11

Şule Sinem SÜRDEM¹, Asu BEŞGEN²

¹ Gümüşhane Üniversitesi, Gümüşhane MYO, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, sulesurdem@gumushane.edu.tr

² Karadeniz Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, abesgen@ktu.edu.tr

ÖZET

Çalışma; kırsal alanda iç göç, kültürel değerlerin kaybı ve mekânsal süreksizlik gibi olguların, Kenan Yavuz Etnografya Müzesi örneği üzerinden nasıl yeniden inşa edildiğini eleştirel bir bakış açısıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Kırsal alandaki iç göçü engellemek ve kaybolan değerleri koruma amacıyla kurulan bu müze, aynı zamanda oluşum süreci ve mekânsal müdahaleleriyle süreklilik, süreksizlik, yıkım, yapım, kopuş, işgal gibi kavramlara karşılık gelen dinamikleri bünyesinde barındırmaktadır. Bu bağlamda çalışma; nitel yöntemle gerçekleştirilmiş, kayboluşu niteleyen alt kavramlar olarak yıkım, süreksizlik ve kopuş kavramları tanımlanmış; belirlenen kavramlar, müzenin mekânsal birimleri ile ilişkilendirilerek analiz edilmiştir. Çalışmanın temel soruları; bu kavramların müzedeki mekânsal karşılığının ne olduğu ve müzedeki mekânsal müdahaleler üzerinden nasıl anlamlandırılabilirliği. Bu bağlamda çalışma, müzedeki üç temel mekânsal birime; Su Değirmeni, Köy Evi ve Geleneksel Çarşı mekânlarına odaklanarak bu mekânların kayboluşun yeniden inşasındaki rollerini incelemektedir.

Su Değirmeni, baraj tehdidi nedeniyle yok olma riski taşıyan bir yapı olarak müzeye taşınmış; bu sayede fiziksel varlığı korunmuş ancak bağlamından koparılarak mekânsal süreksizliğe neden olmuştur. Köy Evi, kurucu ailenin yıkılan evinin rekonstrüksiyonu olarak inşa edilmiş; kişisel belleğin temsili üzerinden yıkım ve kopuş kavramlarını barındırmaktadır. Geleneksel Çarşı ise geçmişteki sosyal ve ekonomik ilişkileri yansıtmaya amaçla taşısaya da bugün artık var olmayan kişilere ve dükkanlara ait temsiller üzerinden süreksizliği yeniden üretmiştir. Müze, kırsal yaşama dair belleği koruma ve geçmişi bugüne taşıma iddiasıyla hareket etse de mekânsal müdahaleler, özgün bağlamların kaybına ve mekânın temsil ettiği anlamların zayıflamasına neden olmuştur. Bu durum, müzenin bir "hatırlama" mekânından çok, bir "yeniden inşa" mekânına dönüştüğünü göstermektedir. Çalışma aracılığıyla ulaşılan bulgular, Kenan Yavuz Etnografya Müzesi'nin koruma iddiasını yeniden

---

* Bu metin, yazarın Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı'nda yapmakta olduğu doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

değerlendirerek, mekânsal bağlamdan koparılmış bir geçmiş kurgusu yarattığını ve bu süreçte kayboluşun yeniden inşasına katkıda bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak çalışmada, Kenan Yavuz Etnografya Müzesi üzerinden yıkım ve yapım arasındaki gerilimlerin yansımaları, eleştirel bir perspektifle değerlendirilmektedir. Bir müzedeki mekânsal müdahalelerin yalnızca fiziksel varlığı korumaya odaklanmasının, mekânların bağlamlarını ve özgün anlamlarını yitirmelerine neden olduğu savunulmakta, böylelikle koruma amacı üzerinden kayboluş inşasına yol açıldığı tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İç Göç, Kayboluş, Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, Mekânsal Süreksizlik, Yıkım.

1. GİRİŞ

"Sosyal yaşam kalitesini Anadolu'nun her köşesine yayarsak, gençlerimizin modern dünyadan beklentilerini kültürel dokumuzla uyumlu bir şekilde karşılırsak göç durur mu?... Ben iç göçün artık ekonomik nedenlerle değil, gençlerin sosyal yaşam beklentileri nedeniyle devam ettiğine inanıyorum", Kenan Yavuz (Kenan Yavuz Etnografya Müzesi Kurucusu), 2024.

Göç, insanlık tarihi boyunca toplumsal, ekonomik ve mekânsal dönüşümlerin en önemli dinamiklerinden biri olmuştur. Özellikle iç göç, bireylerin ya da toplulukların bir ülke içerisindeki coğrafi bölgeler arasında hareketini ifade ederken, kırsal alanların demografik yapısını, ekonomik yapısını ve kültürel mirasını derinden etkileyen bir süreç olarak öne çıkmaktadır. Kırsal; nüfus yoğunluğunun, o alan içindeki "kolektif tüketim" araçlarını ekonomik olarak sağlayamayacak ve kırsal olmayan, daha çok kentsel alanlara yerleşmek zorunda kalacak denli düşük olduğu alanlardır (Urry, 1999: 115). Kırsal alanlar, iç göç sürecinde genellikle kaynak ve nüfus kaybına uğrarken, bu alanlarda yaşayan toplulukların yaşam pratikleri, sosyo-kültürel bağları ve mekânsal kimlikleri üzerinde önemli yıkımlara yol açmaktadır. Asrav (2021: 127), kırsal alanların karşı karşıya kaldığı en büyük sorunlardan birinin; yerel toplulukların doğal çevreyle ilişkilerinin kopması, ekonomik aktivitelerin sürdürülememesi ve genç nüfusun göç etmesi nedeniyle sosyo-kültürel ve fiziksel değerlerin sürekliliğinin tehdit altında olması olduğunu belirtmektedir.

Kırsal alanlardan kentlere yönelen ilk göç hareketlerinin temelinde köylerde yaşanan ekonomik yetersizlikler olduğunu belirten Bostan (2017: 5), bu göçlerin başlangıçta kırsaldan kent merkezlerine, zamanla ise küçük ve orta ölçekli kentlerden büyük metropollere doğru yöneldiğini ifade etmektedir. Türkiye gibi sanayileşme ve kentleşme süreçlerini hızla deneyimleyen ülkelerde, kırsal alanlardan kentlere doğru yönelen yoğun göç hareketleri hem kentsel alanlarda hem de kırsal alanlarda ciddi etkiler yaratmıştır. 20. yüzyılın ortalarından itibaren hızlanan iç göç hareketleri, kırsal alanlarda sosyal yapının çözülmesine, tarımsal üretimin azalmasına ve kültürel değerlerin giderek kaybolmasına neden olmuştur. Bu süreçte kırsal yerleşmeler, sosyal, kültürel ve ekonomik bağlamda süreksizlik ve yıkım süreçleriyle karşı karşıya kalmıştır. Kırsal alanlardan kentlere göçün yarattığı bu dinamikler, geride kalan yerleşimlerde maddi ve manevi kayıplara neden olmakta ve bu kayıplar, kültürel mirasın korunması açısından yeni sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Mekânsal süreksizlik, bu sürecin en belirgin sonuçlarından biri olarak, kırsal yerleşimlerdeki mekânların bağlamından koparılması ya da yok olmasıyla kendini göstermektedir. Bununla

birlikte bu süreç, yalnızca bir kayboluşu değil, aynı zamanda bu kayboluşa karşı verilen tepkiler ve yeniden inşa çabalarını da içermektedir.

Bu bağlamda, Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, tüm kullanıcılarına, kırsal göçün etkilerine ve kültürel mirasın kaybına karşı tepki olarak inşa edilmiş bir mekânsal müdahale alanı sunmaktadır. Müze, kırsal yaşama dair kaybolan değerleri hatırlatma, koruma ve yeniden canlandırma iddiasıyla hareket etmektedir. Ancak müze mekânlarının, özellikle Su Değirmeni, Köy Evi ve Geleneksel Çarşı gibi birimlerine; mekânsal yıkım, süreksizlik ve kopuş kavramları üzerinden eleştirel bir değerlendirme yapmanın müzedeki kayboluş inşasını görünür kılacağına inanılmaktadır.

2. KAYBOLUŞ

*"[...] yerini yalnızca başka bir gerçekliğe bırakmaz, sanki hiç var olmamışçasına ortadan kaybolur; tam bir var olma durumundan, artık hiçbir gücün onu geri çıkaramayacağı bir unutulma durumuna sokulur",
(Kracauer, 1932; Aktaran: Connerton, 2012: 118).*

Kayboluş, sözlükte; 'yitmek, görünür olmaktan çıkmak' şeklinde tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, t.y). Ancak bu kavram, yalnızca bir varlığın fiziksel anlamda ortadan kalkmasını değil, aynı zamanda onun anlam, işlev ve toplumsal bağlamıyla ilişkisini kaybetmesini de kapsamaktadır. Dolayısıyla kayboluş; bir varlığın, durumun, ya da anlamın geçmişle kurduğu bağları kaybederek fiziksel, sembolik ya da işlevsel olarak yok olması veya ortadan kalkması durumunu ifade etmektedir. Bir mekânın, yapının ya da nesnenin fiziksel varlığı tamamen ortadan kalktığında fiziksel kayboluş, mekânın toplumsal ve tarihsel bağlamıyla olan ilişkisi zayıfladığında sembolik kayboluş, mekânın başlangıçtaki işlevini kaybedip farklı bir işleve dönüştüğünde veya işlevsizleştğinde ise işlevsel kayboluş gerçekleşmektedir. Bu bağlamda kayboluş; sadece bir yok oluş değil, aynı zamanda geçmişle kurulan bağların kopması ve yeniden inşa süreçlerini ifade etmektedir. "Kayboluş"u sadece fiziksel bir yok oluş değil, aynı zamanda bir başkalaşma ve belirleşme süreci olarak tanımlayan Baudrillard (Baudrillard ve Nouvel, 2011: 48), bir biçimin başka bir biçimde kaybolmasının değersizlik ya da hiçlik kavramlarını da beraberinde getirdiğini belirtmekte ve bu tür bir kayboluşun, her şeyin kendi kayboluşunu içerdği bir "zincirleme formlar dizisi" olarak görülmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Kaybolma kavramının mimari düşünce sistemindeki yerini inceleyen çalışmasında Öymen (2000: 81-82); kaybolmanın yalnızca bir mekânın fiziksel özelliklerini yitirmesiyle değil, aynı zamanda mekâna yaşantılar aracılığıyla katılan değerlerin kaybıyla da ilişkili olduğunu belirtmektedir.

Kırsal alanlarda kayboluş, özellikle iç göç, ekonomik dönüşümler ve modernleşme süreçleriyle hız kazanmaktadır. Çalışma bağlamında; iç göç, mekânların kimliksizleşmesi ve kültürel kayıplar, kayboluşun üç temel dinamiği olarak öne çıkmaktadır. İç göçün artmasıyla kırsal alanlar nüfus kaybına uğramakta, tarımsal üretim zayıflamaktadır. Göç eden bireyler, yalnızca mekânı terk etmekle kalmayıp, aynı zamanda toplulukların sosyal ilişkilerini, üretim biçimlerini ve kültürel pratiklerini de kesintiye uğratmaktadır. Göçün bu etkisi, kırsal alanlardaki kayboluşun hem fiziksel hem de sosyal bir boyuta sahip olmasına neden olmaktadır. Yörür ve Görgün (2024: 22); kırsal alanda göçün yalnızca ekonomik dönüşüm ya da şehirlerin çekiciliğiyle açıklanamayacağını belirtmekte; kırsaldan kente zorunlu ya da tercih sonucu yaşanan nüfus kayıplarının yanı sıra, kırsal yerleşimlerde terk edilme gibi durumların da sıkça görüldüğünü ifade etmektedir.

Kırsal alanlarda üretim, barınma ve toplumsal ilişkilere dair işlevsel ve anlamlı mekânlar, göç ve modernleşme etkisiyle kimliklerini kaybetmektedir. Bağlamından koparılan ya da işlevini yitiren mekânların toplumsal bellekteki yeri zayıflamakta ve bu süreç, mekânın geçmişle kurduğu ilişkilerin zedelenmesine, dolayısıyla anlam kayıplarına yol açmaktadır. Mekân ve kimlik etkileşiminde ortaya çıkan bu gerilimleri ele alan Çakmak (2018: 356); mekânın yalnızca fiziksel bir gerçeklik olarak algılanmadığını, aynı zamanda mekânın, yaşanılan yerle kurulan bağlılık ve kendilik duygusunu tanımlayan; mekâna ve mekânsal değişimlere yapılan atıflar aracılığıyla görünenden daha derin bir anlam taşıdığını vurgulamaktadır.

Geleneksel yaşam biçimleri, mimari, üretim mekanizmaları ve toplumsal ritüeller gibi unsurlar, kırsal alanların özgün kimliğini oluşturan bileşenlerdir. İç göçün ve modernleşmenin etkisiyle bu unsurlar zamanla kaybolmakta ya da farklı bağlamlarda yeniden üretilmektedir. Bu durum, kültürel mirasın yalnızca fiziksel boyutunu değil, aynı zamanda anlam ve işlev düzeyindeki özgünlüğünü de tehdit etmektedir. Kayboluş, yıkım, süreksizlik ve kopuş kavramlarının bir arada işlediği çok katmanlı bir süreçtir. Bu kavramlar, kayboluşun fiziksel, sembolik ve sosyal/işlevsel boyutlarını ortaya koymaktadır.

3. YIKIM, SÜREKSİZLİK, KOPUŞ

Yıkım, bir mekânın kullanım amacını yitirmesi ya da fiziksel varlığının tamamen ortadan kalkması ile kayboluşa yol açmaktadır. Yıkım, doğal afetler, insan müdahaleleri veya zamanın yıpratıcı etkisiyle meydana gelebilmektedir. Kırsal alanlarda yıkım ise; genellikle iç göç, ekonomik faaliyetlerin azalması ve tarımsal üretimin gerilemesiyle bağlantılıdır. Eski bir köy evinin yıkılması ya da bir üretim alanı olan değirmenin terk edilmesi, kırsal alana dair belleğin fiziksel taşıyıcılarının kaybına neden olmaktadır. Mimarılıkta yıkma işinin sıklıkla kullanılan anlamlarıyla 'kurulu bir çevrenin ya da yapının fiziksel olarak ortadan kaldırılması, imha edilmesi ya da yerle bir edilmesi' olduğunu belirten Özkuş (2018: 9), buna ek olarak yıkım kavramını; mimarlık söz konusu olduğunda, çoğunlukla 'yapmanın/inşa etmenin de parçası' olarak da görmektedir.

Yıkım, kayboluşun yalnızca bir yok oluş süreci olmadığını, aynı zamanda yeniden inşa sürecinin bir parçası olduğunu göstermektedir. Bu süreç, geçmişi silmekten çok, geçmişin yeniden yorumlanmasını, yeniden kurgulanmasını ve yeni bağlamlarda yeniden var edilmesini içermektedir. Ancak bu inşa süreci, çoğu zaman özgün bağlamı ve anlamı zayıflatmakta; bu da mekânsal sürekliliğin kesintiye uğramasına yol açmaktadır. Bu nedenle, yıkımın ortaya koyduğu kayboluş, sadece bir kayıp değil, aynı zamanda geçmişin bugünde yeniden ele alınış biçimiyle bir inşa sürecidir.

Süreksizlik mekânsal anlamda, herhangi bir düzeni ve ritmi içinde barındırmayan elemanların birlikteliği olarak yorumlanabilir (Kahraman, 1998: 29). Bu bağlamda, Gül, Dinç, Akın ve Koçak (2020: 1287) da mekânsal süreksizliği, "herhangi bir düzeni ya da ritmi içerisinde barındırmayan, bağlantısız, kesik, kırılğan, dağınık, sıçramalı, karışık mekânların birlikteliği" olarak tanımlamaktadır. Mekânların bağlamlarından koparılması ya da kullanım pratiklerinin değişmesi sonucunda ortaya çıkan süreksizlik, aynı zamanda kayboluşu da tetiklemektedir. Bir mekânın fiziksel varlığı korunuyor olsa bile, bağlamından uzaklaştırıldığında ya da özgün işlevini yitirdiğinde mekânsal süreksizlik meydana gelmektedir.

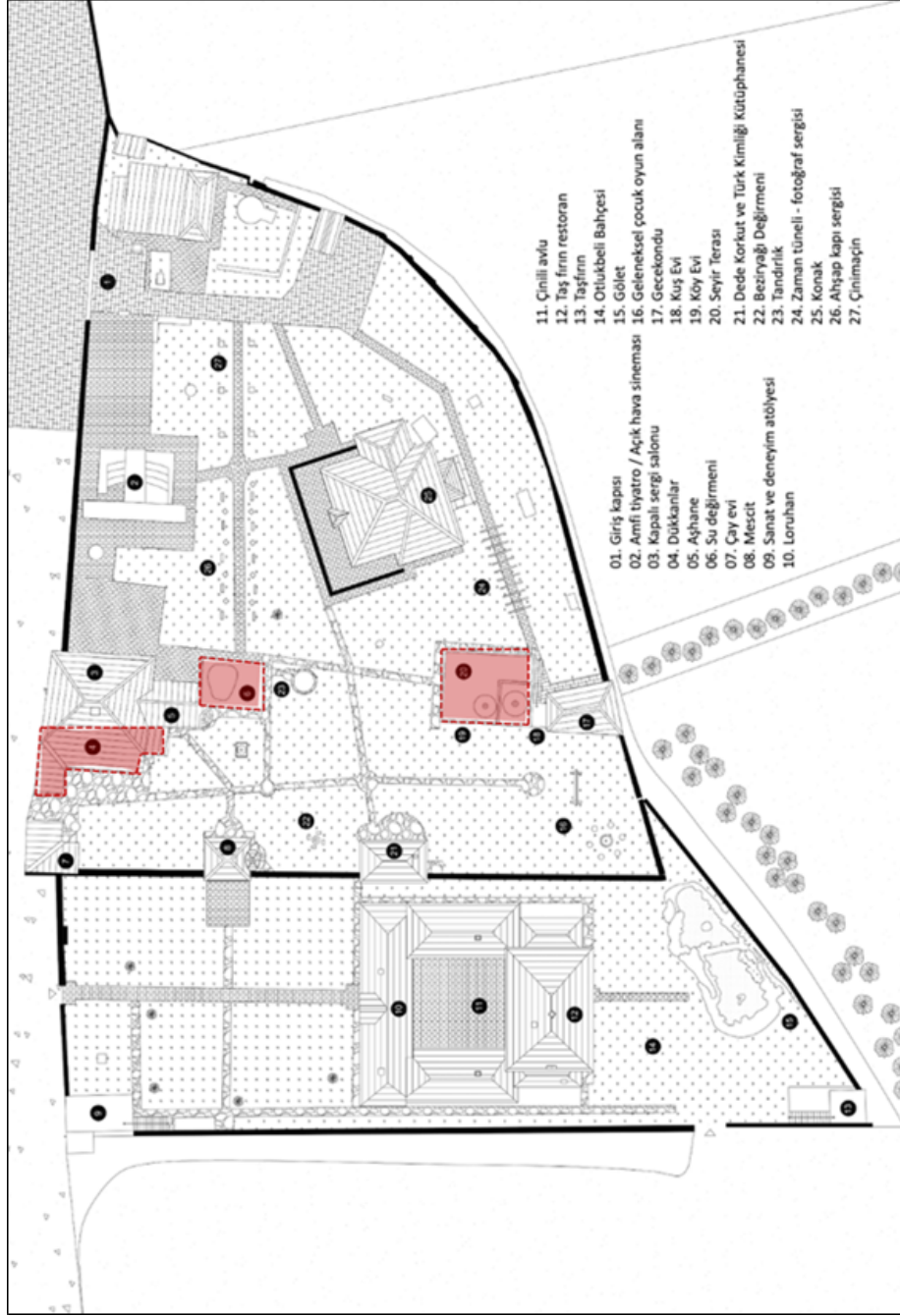
Kopuş, bir mekânın geçmişle kurduğu fiziksel ya da sembolik bağın kesilmesi anlamına gelmektedir. Kırsal bir yerleşimde bir evin yıkılarak yerine aynı fiziksel özelliklere sahip bir yapı yapılması, o mekânın geçmişle kurduğu bağların kopmasına neden olabilmektedir. Kopuş, genellikle fiziksel değil, sembolik bir kayboluşu ifade etmektedir. Nitekim Marc Augé (1995: 77), bir yerin ancak ilişkisel, tarihsel ve kimlikle ilgili özellikler taşıması hâlinde “yer” olarak tanımlanabileceğini; bu özelliklerden yoksun mekânların ise “yerolmayan mekân” (*non-place*) olarak görüleceğini ifade etmektedir. Bu bağlamda, geçmişle kurulan bağın zedelenmesi ve mekânın bağlamsal kimliğini yitirmesi, onu “yerolmayan” bir deneyime indirgemektedir.

Bu üç kavram, kırsal alanlardaki iç göç, ekonomik faaliyetlerin gerilemesi ve sosyal yapıların çözülmesi bağlamında derin etkiler yaratmaktadır. İç göç nedeniyle terk edilen kırsal alanlarda yıkım fiziksel olarak mekânların çökmesine ya da yok olmasına neden olurken, sosyal ve ekonomik ilişkilerin zayıflaması süreksizlik yaratmaktadır. Bu bağlamda kopuş, kırsal toplulukların mekânla olan duygusal ve anlamsal bağlarını kaybetmeleriyle sonuçlanmaktadır. Mekânların bağlamlarından koparılıp yeniden kullanıma sunulması ya da geçmişle ilişkilerinin zayıflaması, toplulukların aidiyet duygusunu zayıflatmaktadır. Dolayısıyla yıkım, süreksizlik ve kopuş, bir yerin tarihsel dokusunun ve yere ait belleği zedelerken aynı zamanda bireylerin o yerle kurduğu ilişkileri de derinden etkilemektedir. Bu bakımdan, mekânsal müdahaleler, yalnızca fiziksel varlığı korumayı değil, mekânların sembolik anlamlarını ve bağlamı da gözetmeyi gerekli kılmaktadır.

4. ANALİZ

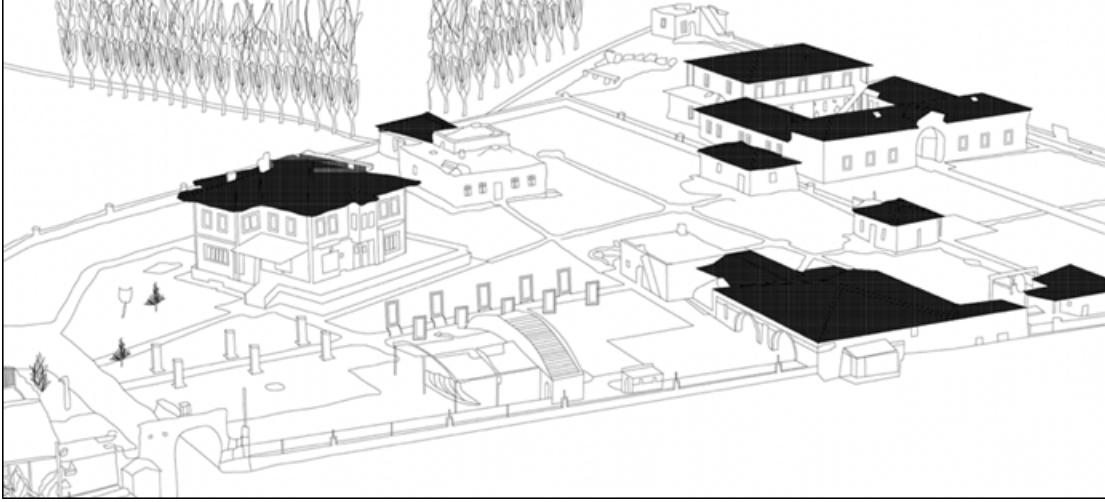
Çeşitli nedenler sonucunda kırsaldan kente olan göçlerin kırsal alanlardaki nüfus azalmasına ve kırsal kültürel hafızanın ortadan kalkmasına yol açtığını belirten Diker ve Dinç (2023: 1081), kırsal kesimlerdeki kültürel kimliğin zayıflaması ve kültürel mirasın yozlaşmasını önlemek adına müzeleri en önemli araçlardan biri olarak görmektedir. Bu bağlamda çalışmanın örnekleme olan Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, Bayburf'un Başpınar köyünde, kırsal kültürel mirası koruma, yaşatma ve yeni nesillere aktarma amacıyla inşa edilmiştir. Hızlı kentleşme, iç göç, ekonomik dönüşümler ve modernleşme süreçlerinin kırsal alanlarda yarattığı kültürel ve mekânsal kayıplarla mücadele etmeyi hedefleyen müze, geçmişle bağ kurma çabasını mekânsal düzenlemeleriyle somutlaştırmaya çabalamaktadır.

Çalışma kapsamında, müzedeki üç temel mekânsal birim olan Su Değirmeni, Köy Evi ve Geleneksel Çarşıya odaklanılmıştır (Şekil 1). Bu birimler, yıkım, süreksizlik ve kopuş kavramları çerçevesinde kayboluşun mekânsal olarak yeniden nasıl inşa edildiğini açıklayabilmek adına seçilmiştir. Seçilen birimler, kırsal yaşamın farklı yönlerini temsil etmeleri ve geçmişle bağ kurma çabalarını somutlaştırmaları açısından çalışma sorularına doğrudan yanıt verebilecek potansiyele sahiptir. Bu bağlamda Su Değirmeni, Köy Evi ve Geleneksel Çarşı, geçmişin mekânsal ve toplumsal bağlamlarını nasıl yeniden yarattıklarını ya da zayıflattıklarını analiz edebilmek için incelenmiş, kırsal belleğin yeniden üretimi ve bu süreçte ortaya çıkan gerilimler bu birimler üzerinden ele alınmıştır.

Şekil 1. Kenan Yavuz Etnografya Müzesi'nde bulunan Su Değirmeni, Köy Evi ve Geleneksel Çarşı birimlerinin müze yerleşim planındaki yeri (Yazarlar tarafından hazırlanmıştır).

Su Değirmeni, kırsal üretim ve sosyal bağların bir taşıyıcısına; Köy Evi, aile belleğinin yeniden inşasına; Geleneksel Çarşı ise kırsal ekonominin ve toplumsal bağların sembolik temsiline karşılık gelmektedir (Şekil 2). Dolayısıyla bu üç birimin seçimi, müzenin bir “hatırlama mekânı” mı yoksa bir “yeniden inşa mekânı” mı olduğuna dair eleştirel bir değerlendirme yapmak amacıyla.

Şekil 2. Kenan Yavuz Etnografya Müzesi'nde bulunan Su Değirmeni, Köy Evi ve Geleneksel Çarşının müzedeki konumları (Yazarlar tarafından hazırlanmıştır).

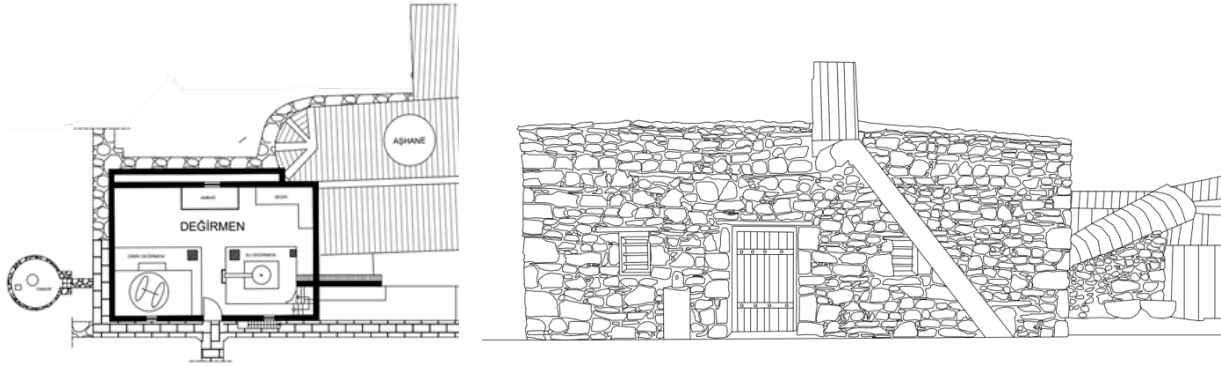
4.1. Su Değirmeni

Su değirmeni, suyun akış gücünü kullanarak tahılları öğüten geleneksel bir mekanik yapıdır. Tarih boyunca farklı coğrafyalarda tarımsal üretimin önemli bir unsuru olarak kullanılmış, yerel ekonomilerin ve kırsal toplumların sürdürülebilirliğinde kritik bir rol oynamıştır. Bu değirmenler, genellikle köylerin dışında, suyun akış gücünün yüksek olduğu dere kenarlarına veya su kaynaklarına yakın yerlere inşa edilmiştir. Değirmenler çoğunlukla köylüler tarafından ortaklaşa kullanılmış ya da bir aileye ait olarak işletilmiştir. Değirmenlerde mısır, buğday gibi temel tarımsal ürünler öğütülmüş, bu sayede hem insanların hem de hayvanların besin ihtiyaçları karşılanmıştır.

Su değirmenleri, yalnızca tahıl öğütmekle sınırlı kalmamış, aynı zamanda sosyal bir toplanma mekânı işlevi de görmüştür. Yaz ayları gibi suyun az olduğu ve ürünün gelmediği dönemler dışında, yılın geri kalanında aktif olarak kullanılan değirmenlerde köylüler, ürünlerini öğütmek için beklerken bir araya gelerek sosyalleşmiş, toplumsal dayanışma ve kültürel aktarım bu mekânlarda yaşanmıştır. Ayrıca, geleneksel üretim yöntemlerinin sürdürülebilirliği açısından önemli bir yere sahip olan su değirmenleri, modern endüstriyel üretim yöntemleri karşısında yerel kültürel mirasın korunmasında kritik bir rol oynamaktadır.

Müzenin bulunduğu köyde, değirmenlerin genellikle ilk kuran kişinin ismiyle anıldığı görülmektedir. Kenan Yavuz, çocukluğunda köyde 'Adil Dayı Değirmeni' ve 'Torun'un Değirmeni' olarak bilinen iki su değirmeninin bulunduğunu, bu değirmenlerin zamanla yıkıldığını belirtmiştir (Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, t.y.-a). Kırsal belleğin bu önemli unsurlarını yeniden canlandırmak, yıkılan değirmenleri temsil etmesi amacıyla yıkılan değirmenlerden toplanan malzemelerle müzedeki değirmeni inşa ettiğini ifade etmektedir

(Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, t.y.-a). Kenan Yavuz, bu kurtarma sürecini şu sözlerle ifade etmektedir: “Demirözü ilçesi o yıl bir baraja kavuşuyordu. Tarihi değirmen de su altında kalacaktı. Topladım ekipmanları, değirmeni söktüm getirdim, evin bahçesine kurdum. Yerden çektiğim suyu değirmene basarak çalıştırdım. Değirmen binası orijinal olsun diye, köylerde yıkılan evlerden ve ören yerlerinden taş ve ahşap toplayıp yaptık, harika oldu” (Yavuz, 2024: 384). Sonuç olarak, müzede yer alan değirmen, Demirözü ilçesinde baraj inşası nedeniyle su altında kalma tehlikesiyle karşı karşıya olan tarihi bir değirmenin parçalarının sökülerek müzeye taşınmasıyla yeniden inşa edilmiştir (Şekil 3).

Şekil 3. Su Değirmeni planı ve görünüşü, Kenan Yavuz Etnografya Müzesi (Yazarlar tarafından hazırlanmıştır).

Kenan Yavuz Etnografya Müzesi'nde yer alan Su Değirmen'iinde kayboluşun yeniden inşasında ilk kavram olan yıkım, Demirözü ilçesindeki tarihi değirmenin, baraj inşası nedeniyle fiziksel olarak yıkılma ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmış olmasına karşılık gelmektedir. Bu süreç, değirmenin fiziksel varlığını tehdit ettiği gibi, onu çevreleyen toplumsal ve kültürel bağlamın da kaybolmasına neden olmuştur. Değirmenin özgün yerinden sökülerek başka bir bağlama taşınması, onun fiziksel varlığını koruma çabasıdır; ancak bu, aynı zamanda değirmenin geçmişteki bağlamından kopuşunun başlangıcıdır. Yıkım, burada yalnızca fiziksel bir olay değil, aynı zamanda kültürel ve sembolik değerlerin de kaybını temsil etmektedir.

Su Değirmen'iinin orijinal yerinden sökülüp müzeye taşınması, mekânsal süreksizlik kavramıyla da doğrudan ilişkilidir. Su Değirmeni, artık orijinal bağlamı olan doğal su kaynaklarının ve köy yaşamının bir parçası değildir. Onun yerel topluluklarla olan işlevsel bağı kopmuş ve müze içinde sergilenen bir “hatırlama nesnesi” haline gelmiştir. Bu durum, değirmenin kırsal yaşamdaki işlevselliğini kaybederek bir sergi ögesine dönüşmesine neden olmuştur.

Değirmen, yeniden inşa edilerek fiziksel varlığı korunmuş olsa da, geçmişle kurduğu sembolik bağlar kopmuştur. Değirmenin müze bağlamında yeniden yaratılması, onu kırsal yaşamdaki özgün işlevinden uzaklaştırmış ve yeni bir anlam yüklemiştir. Özgün bağlamda bir tahıl öğütme aracı ve sosyal bir toplanma alanı olan değirmen, müze bağlamında kültürel mirasın bir temsilcisi olarak yeniden anlamlandırılmıştır.

4.2. Köy Evi

Kenan Yavuz Etnografya Müzesi'nde yer alan Köy Evi, kurucu Kenan Yavuz'un doğup büyüdüğü ve beş kuşak boyunca ailesinin geçmişini barındıran bir yapının rekonstrüksiyonudur. Yavuz (2024: 384-385), aile meclisinde alınan bir kararla, köyden göç ettiklerinde terk edilen evin aynısını köydeki tarlasına etraftan toplanan taşlarla yeniden inşa ettiklerini ve geçmişten kalan hatıra eşyaları yerleştirerek bu evi orijinaline sadık bir şekilde, elektrik ve su gibi modern unsurlardan arındırılmış olarak yeniden hayata geçirdiklerini ifade etmektedir.

Müze gibi bir kurumsal yapı olmadan önce müzenin birimlerinin yer aldığı arazi, yazları Kenan Yavuz ve ailesinin ziyaret amacıyla geldikleri köydeki tarlalardır. Yavuz (2024: 383), 1996 yılında ailesinin yaz aylarında köye tekrar dönebilmesi amacıyla bir ev yapmaya karar verdiklerini ve annesinin önerisiyle bu evi tarlalarına inşa ettiklerini belirtmektedir. Köye gittiklerine konaklayabilmek için yapılmaya başlanan ve 2013 yılında tamamlanan bu evin (Konak) hemen yanındaki alana ise Köy Evi inşa edilmiştir (Şekil 2).

Köy Evi'nin inşası ile yalnızca ailenin geçmişinin temsilinden öte, kırsal belleği yeniden canlandırma ve moderniteyle kaybolma tehlikesi altındaki kültürel değerleri korumayı amaçlamaktadır. Yavuz (2024: 385-386), müzenin en çok ziyaret edilen ve beğenilen eseri olan Köy Evi'nin, geçmişte sekiz hala ve beş kardeşin yaşamına tanıklık ettiğini ve 100 yıl önceki kırsal yaşamın tüm güzelliklerini günümüze taşıdığını belirtmektedir. Köy Evi'nin, geçmişin hikâyesini yüzyıllar ötesine taşıyan bir mekân olduğunu ifade eden Yavuz, bu evin ruhsuz beton yapılarla karşı bir umut ışığı olarak geleceğe ilham vereceğine ve insanlığa geleneksel değerleri hatırlatacağına inandığını vurgulamaktadır (Şekil 4).

Şekil 4. Köy Evi planı ve görünüşü, Kenan Yavuz Etnografya Müzesi (Yazarlar tarafından hazırlanmıştır).

Geçmiş köyde yeniden inşa etme girişimi olarak tasarlanan Köy Evi; gelin odası, Nermin Yavuz Yılmaz'a ait misafir odası, düzü koşu, mutfak-tandır ve Şamil ile Münevver Yavuz'a ait babaanne-dede odasından

oluşmaktadır (Tablo 1). Gelin odası, Kenan Yavuz'un babası Mecit ve annesi Alime Yavuz'un hikâyesini yansıtmaktadır. İlk inşa edildiğinde tek odalı bir ev olan bu yapıya, sonradan gelin odasının eklendiği belirtilmiştir (Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, t.y.-b). Bu oda, Alime ve Mecit Yavuz'un 7 çocuğunun doğduğu ve büyüdüğü alan olarak aile geçmişinin bir parçasını temsil etmektedir. Şamil ve Münevver Yavuz'a adanan babaanne-dede odası ise, ailenin yaşlı üyelerinin hatıralarını yaşatma amacı taşımaktadır. Evlerin dışı dönük yönünde yer aldığı belirtilen düzü koşu bölümü, mutfak eşyaları ile kışlık ve yazlık erzakların saklandığı ahşap ambarların bulunduğu, aynı zamanda gençlik çağındaki çocukların yatak odası olarak kullanıldığı alandır (Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, t.y.-c).

Tablo 1. Köy Evi'nin bölümleri, Kenan Yavuz Etnografya Müzesi

Köy Evi, Kenan Yavuz Etnografya Müzesi					
Baba Mecit Yavuz ve Anne Alime Yavuz Odası (Gelin Odası)	Hol	Nermin Yavuz Yılmaz Misafir Odası	Düzü Koşu Bölümü	Mutfak/ Tandır Bölümü	Dede Şamil Yavuz ve Nine Münevver Yavuz'un Odası

Köy Evi aracılığıyla kayboluşun yeniden inşasında ilk kavram olan yıkım, eskiden var olan köy evinin fiziksel varlığının zaman içinde yıkılarak yok olmasına karşılık gelmektedir. Kenan Yavuz'un (2024: 386) ifadelerine göre; köylerde geleneksel taş ve ahşap yapılardan uzaklaşarak betona geçiş, kırsal dokunun fiziksel yıkımına yol açmıştır. Bu süreç, sadece yapının fiziksel olarak yok olmasıyla değil, aynı zamanda kültürel ve sosyal değerlerin de kaybına neden olmuştur. Yeniden inşa edilen Köy Evi, bu yıkımın ardından geçmişin bir temsili olarak var edilmiştir.

Köy Evi'nin yeniden inşası, mekânın orijinal bağlamından kopmasına yol açan mekânsal bir süreksizlik yaratmıştır. Ev, geçmişteki işlevsel ve bağlamsal bağlarını kaybederek, bir "müze nesnesi" olarak yeniden konumlandırılmıştır. Yeni inşa sürecinde kullanılan taş ve ahşap malzemeler köyde yıkılan yapılardan toplanmış olsa da, yapı artık geçmişteki bağlamını sürdürmemektedir. Bu süreksizlik, mekânın bir temsil unsuru haline gelmesiyle daha da belirginleşmiştir.

Köy Evi'nin yeniden inşası, mekânın sembolik değerlerinin geçmişle olan bağına da kısmen koparmaktadır. Yeniden yapılan Köy Evi, orijinal yapının bir temsili olarak tasarlanmış ve geçmişteki fiziksel özgünlüğünü kaybetmiştir. Bu durum, mekânın kültürel mirası taşıma iddiasını güçlendirirken, geçmişle olan sembolik bağlarını kısmen kopararak onu "yeniden yaratılmış" bir yapı haline getirmiştir. Elektrik ve su gibi modern unsurların evde yer almaması, bu kopuşu hafifletmeye yönelik bir çaba olarak görülebilir.

Müzesi, t.y.-e). Demirci Mehmet Usta (Mehmet Sukes) ise 1930'lu yıllarda Rize'nin Çayeli ilçesinden Beşınar köyüne gelerek demircilik mesleğini icra eden, ahilik geleneğinin önemli bir temsilcisi olarak görülmektedir (Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, t.y.-f).

Necdet Kıran'a ait Ayakkabı Dükkânı, köy ekonomisinin kendi kendine yetebilirliğini gösteren önemli bir örnek olarak ifade edilmekte, askere gidip gurbette ayakkabıcılık mesleğini öğrenen Necdet Kıran'ın, köyüne döndükten sonra bu mesleği kurduğu dükkânda 1974 yılına kadar icra ettiği belirtilmektedir (Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, t.y.-g).

Müzede yer alan terzihanenin, I. Dünya Savaşı sırasında ailesiyle birlikte Yozgat'a göç eden, Sivas Yatılı Meslek Okulu'nda terzilik eğitimi alıp köylerine dönen Faik ve Sadık Yavuz kardeşlerin hikâyelerini yaşattığı belirtilmektedir (Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, t.y.-ğ).

1896 doğumlu Ömer Ağa'nın 1952 yılında açtığı, 1963'teki vefatına kadar zamanla lokanta ve otel hizmetlerinin de eklendiği Yukarı Loru Ömer Ağa Kahvesi'nin, köyün sosyal yaşamındaki önemli bir buluşma noktası olarak hatırlandığı belirtilmiştir (Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, t.y.-h). I. Dünya Savaşı sırasında Kop Dağı savunmasında Rus ordusuna esir düşen Sait Yavuz'un, iki yıl boyunca Rusya'da esir tutulduğu ve 1917 Rus Devrimi sonrası serbest kalarak ülkesine döndüğü, kendisine ait olan bakkaliyenin ise onun zorlu yaşam hikâyesini ve kırsal ekonominin önemli bir unsurunu temsil ettiği belirtilmiştir (Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, t.y.-i).

Tablo 2. Geleneksel Çarşı'daki dükkânlar, Kenan Yavuz Etnografya Müzesi

Geleneksel Çarşı, Kenan Yavuz Etnografya Müzesi			
			
Marangoz ve Berber (Muharrem Yavuz)	Nalbant ve At Arabası İmalatı (İnsan Tükenmez)	Demirci Mehmet Usta (Mehmet Sukes)	Ayakkabı Dükkânı (Necdet Kıran)

		
Terzihane (Faik ve Sadık Yavuz)	Yavuz Bakkaliyesi (Hacı Sait Yavuz)	Yukarı Loru Ömer Ağa Kahvesi

Geleneksel Çarşı'da yer alan dükkânlar, kırsal bölgelerde zaman içinde yıkılan veya işlevsizleşen ekonomik ve sosyal birimlerdir. Çarşıda temsil edilen marangoz, demirci, nalbant, ayakkabı ustası ve bakkal gibi mesleklerin her biri, modernleşme ve kentleşme süreçleriyle birlikte yok olmaya yüz tutmuş mesleklerdir. Bu bağlamda yıkım, yalnızca fiziksel mekânların ortadan kalkmasıyla değil, aynı zamanda kırsal toplulukların ekonomik yapılarının ve sosyal bağlarının çözülmesiyle ilişkilidir.

Geleneksel Çarşı, geçmişte köylerde bulunan özgün dükkânların fiziksel bağlamından koparılmasıyla mekânsal süreksizliği temsil etmektedir. Örneğin; Nalbant ve At Arabası İmalatı Dükkânı, İhsan Tükenmez'in çalışma ortamını fiziksel olarak yeniden yaratmaya çalışsa da, bu mesleğin köydeki özgün bağlamını sürdürmekten uzak kalmıştır. Benzer şekilde, terzihane ve demirci dükkânları, kırsal toplulukların geçmişteki üretim ve sosyalleşme pratiklerini temsil etmekle birlikte, modern müze bağlamına taşınmış olmaları nedeniyle geçmişle kurulan bağları zayıflatmaktadır. Bu durum, mekânın tarihsel sürekliliğinin kesintiye uğradığını ve geçmişin yalnızca bir temsile dönüştüğünü göstermektedir.

Geleneksel Çarşı, kırsal yaşamın ve küçük esnaf geleneğinin yok oluşuna karşı bir hatırlama girişimi olarak inşa edilmiştir. Ancak bu girişim, mekânsal bir yeniden inşa süreci içerisinde, yıkımın, süreksizliğin ve kopuşun etkilerini taşıyan bir temsile dönüşmüştür. Çarşı, köy çarşılarının fiziksel ve sosyal bağlamını müze bağlamında yeniden yaratmayı amaçlasa da, bu yeniden inşa süreci, geçmişle kurulan özgün bağların büyük ölçüde zayıfladığı eleştirel bir yeniden inşayı da beraberinde getirmiştir.

Çarşıdaki her bir dükkân, geçmişte var olan sosyal ve ekonomik bağların kurgusal bir temsili olarak yer almakta, ancak bu bağlamda kopuş kavramını da yansıtmaktadır. Örneğin, ayakkabı dükkânı ve terzihane, geçmişte köy halkının bir araya geldiği ve günlük yaşamın bir parçası olan mekânlar, müze bağlamında bu mekânlar, yalnızca geçmişin hikâyelerini anlatan sergi öğelerine dönüşmüştür. Bu kopuş, dükkânların özgün bağlamları ve işlevleriyle olan fiziksel ve sembolik bağlarını zayıflatmakta, dolayısıyla onları modern bir temsil alanına hapsedmektedir.

Su Değirmeni, Köy Evi ve Geleneksel Çarşı, modernite ile geçmiş arasındaki gerilimleri yansıtan mekânlar olarak kırsal belleğin yeniden üretiminde birer araç haline gelmiştir. Bu analiz, müzenin yıkım, süreksizlik ve kopuş süreçlerini bir araya getirerek geçmişin görünür kılma ve geleceğe taşıma çabasında bir gerilim alanı oluşturduğunu, müzenin bir yeniden inşa mekânı olduğunu göstermektedir (Tablo 3).

Tablo 3. Müze mekânlarında kayboluş; yıkım, süreksizlik ve kopuş kavramları

Mekanlar Kenan Yavuz Etnografya Müzesi			
Mekan/lar & Kavram/lar	[Yıkım]	[Süreksizlik]	[Kopuş]
Su Değirmeni	Baraj inşası nedeniyle fiiziksel varlığı tehlike altına giren değirmenin sökülmesi, özgün bağlamın yok edilmesiyle yıkımı temsil etmektedir.	Bağlamından koparılma ve yeni bir bağlama taşınma	Sembolik ve kültürel bağların zayıflaması
Köy Evi	Kurucu ailenin köyde yaşarken ki evinin yıkılması, fiziksel bir yıkımın yanı sıra, geçmişin fiziksel taşıyıcılarının kaybolması anlamına gelir.	Köy evi, yeniden inşa edilerek, bağlamından uzaklaştırılmıştır. Günümüz inşa teknikleri ve malzemeleriyle oluşturulan yapı, özgün bağlamını ve otantikliğini yitirmiştir.	Değirmen, artık bir tahıl öğütme işlevinden çok, geçişi temsil eden bir obje haline gelmiştir. Bu durum, mekanın sembolik anlamının yeniden kurgulanmasını içermektedir.
Geleneksel Çarşı	Köydeki geleneksel çarşı dokusuna dair bir şeyin kalmamış olmasına bağlı olarak geçmişe dair bir çarşı canlandırması yapılması, fiziksel ve kültürel bir kaybı temsil etmektedir.	Çarşının mekansal organizasyonu, köydeki özgün işlev ve formdan bağımsızdır.	Mekan, ailenin belleği yansıtırsa da, geçmişle fiziksel bağlarını koparmış bir temsile dönüşmüştür.
			Çarşı, günümüzde var olmayan ekonomik ve sosyal bağları sembolik bir şekilde yansıtmaktadır; ancak geçmişle gerçek bağını koparmış bir şekilde sunulmaktadır.

“ Hatırlatma” ve “ Yeniden İnşa” Mekanı Olarak Kenan Yavuz Etnografya Müzesi

Müze, kaybolan mekânları yeniden inşa ederek fiziksel bir kurtarma sağlasa da, bu süreçte özgün bağlamın kaybına yol açmıştır. Bu durum, kırsal kültürel mirasın yeniden yorumlanması ve temsil edilmesi noktasında eleştirel bir perspektifi gerekli kılmaktadır. Müze, kaybolmuş kırsal yaşam pratiklerini hatırlatma ve kültürel belleği yeniden canlandırma çabasıyla bir “hatırlama mekânı” olarak işlev görmektedir. Ancak müzedeki mekânsal müdahaleler, geçmişin fiziksel ve işlevsel özgünlüğünü yitirmiş bir temsili olarak müzeyi bir “yeniden inşa mekânına dönüştürmektedir. Yapılan mekânsal müdahaleler, geçmişin fiziksel ve kültürel değerlerini koruma amacı taşırken, bağlamdan koparma ve özgünlüğü zayıflatma gibi sorunları beraberinde getirmiştir.

5. SONUÇ

Yıkım, süreksizlik ve kopuşun bir arada işlediği süreçler, mekânın toplumsal ve kültürel anlamlarını zayıflatmaktadır. Bu bağlamda Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, kırsal göç ve modernleşme süreçlerine karşı bir hafıza mekânı ve müdahale aracı olarak hem koruma hem de yeniden inşa dinamiklerini içinde barındırmaktadır. Müze, kırsal yaşamın çeşitli yönlerini geçmişteki formlarını taklit ederek ya da sembolik olarak yeniden inşa etmektedir. Ancak, bu süreç, yıkım, süreksizlik ve kopuş kavramları bağlamında eleştirel bir değerlendirmeyi de gerekli kılmaktadır. Değirmen, Köy Evi ve Geleneksel Çarşı gibi birimler müzede kırsal yaşamın temsili olarak yeniden yaratılmıştır, ancak bu yaratım süreci özgün bağlamın kaybına ve geçmişin bir “temsili” olarak yeniden üretilmesine yol açmaktadır. Bir değirmenin bağlamından koparılarak müzeye taşınması, bir köy evinin yeniden inşası ya da geleneksel çarşının temsili olarak yeniden düzenlenmesi gibi müdahaleler, kırsal hafızayı koruma çabaları olarak görünse de, kayboluşun yeniden

üretimine katkıda bulunabilmektedir. Bu durum, müzedeki çeşitli mekânlara yeni anlamların giydirilmeye çalışılmasına karşılık gelmektedir.

Kenan Yavuz Etnografya Müzesi'ndeki Su Değirmeni, kayboluşun yeniden inşasına dair önemli bir örnek teşkil eder. Değirmen, yıkım sürecine karşı fiziksel olarak kurtarılmış; ancak bu kurtarma, onun bağlamından ve işlevinden koparak mekânsal süreksizliği beraberinde getirmiştir. Müze içinde yeniden yaratılan değirmen, geçmişin bir temsili olarak sembolik bir anlam taşımaktadır; ancak bu yeniden inşa, onun özgünlüğünü kısmen kaybetmesine yol açmıştır. Sonuç olarak Su Değirmeni, geçmişle bağ kurma çabası içinde kayboluşu görünür kılan bir "hatırlama mekânı" olarak değerlendirilebilir. Yıkım, süreksizlik ve kopuş süreçlerinin bir arada yaşandığı bu örnek, moderniteyle kaybolmuş kültürel değerleri yeniden yaratma ve onları geleceğe taşıma çabasını gözler önüne sermektedir.

Kenan Yavuz Etnografya Müzesi'ndeki Köy Evi, bir yandan kırsal belleği canlandırma ve geçmişi yaşatma çabası olarak önemli bir rol üstlenirken, diğer yandan yıkım, süreksizlik ve kopuş kavramları üzerinden eleştirilebilecek bir mekânsal müdahaleyi temsil etmektedir. Müzede, bu ev yeniden inşa ederek geçmişle olan bağları koparmış gibi görünse de, aynı zamanda bu kayboluşu görünür kılmış ve onu geleceğe taşımayı başarmıştır. Yıkılan, unutilan ve yerinden edilen kültürel değerlerin, bu yeniden inşa süreciyle bir araya getirildiği Köy Evi hem bir hatırlama mekânı hem de kayboluşun bir inşa alanı olarak işlev görmektedir. Sonuç olarak, Köy Evi, moderniteyle birlikte unutilan kırsal yaşam pratiklerinin, estetik ve kültürel anlamda yeniden üretildiği bir alan olarak, kayboluşu yeniden tanımlayan bir örnek sunmaktadır. Bu süreçte Köy Evi, yıkımı telafi etme, süreksizliği yeniden bağlama ve kopuşu onarma çabası içinde bir "hatırlama ve yeniden inşa mekânı" olarak değerlendirilebilir.

Kenan Yavuz Etnografya Müzesi'ndeki Geleneksel Çarşı, kırsal belleği canlandırma ve geçmişteki küçük esnaf geleneğini yaşatma amacıyla inşa edilmiş bir mekân olarak önemli bir rol üstlenmektedir. Ancak bu çarşı, yıkım, süreksizlik ve kopuş kavramları üzerinden de eleştirilebilecek bir yeniden üretim sürecini temsil etmektedir. Çarşı, köyde bir zamanlar var olan ekonomik ve sosyal bağların temsili olarak yeniden inşa edilmiş, ancak özgün bağlamından koparak bir müze nesnesine dönüşmüştür. Yıkılan ve kaybolan küçük esnaf dükkânlarının hatıralarını yaşatma çabası, aynı zamanda bu mekânsal birimlerin işlevsel ve bağlamsal süreksizliğini de görünür kılmıştır. Geleneksel Çarşı, moderniteyle birlikte unutilan zanaatkarlık ve esnaflık pratiklerini estetik bir düzenlemeyle yeniden üretmiş, ancak bu süreçte geçmişle olan fiziksel ve sembolik bağlar zayıflamıştır. Sonuç olarak, Geleneksel Çarşı, bir yandan modern dünyanın metalaştırıcı etkilerine karşı bir direniş mekânı olarak işlev görürken, diğer yandan kaybolan değerlerin yeniden yaratımı ve temsili üstlenen bir alan haline gelmiştir.

Sonuç olarak kayboluş; yıkım, süreksizlik ve kopuş kavramlarıyla ilişkilendirildiğinde, Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, geçmişte var olan mekânların fiziksel varlığının korunması ile bağlamlarını ve anlamlarını yitirilmesi arasındaki gerilimi ortaya çıkarmaktadır. Müze, hatırlama ve yeniden inşa işlevleri arasında bir gerilim noktası oluşturmaktadır. Bir yandan geçmişin mekânsal ve kültürel değerlerini koruma çabasıyla hatırlama mekânı olarak değerlendirilebilirken, diğer yandan mekânların bağlamından kopararak yeniden yaratılması, müzeyi bir yeniden inşa mekânına dönüştürmektedir. Bu gerilim şu eleştirel noktaları gündeme getirmektedir: Mekânların fiziksel olarak korunması, onların özgün bağlam ve işlevlerinin kaybolmasını önleyememiştir. Her üç mekânsal birim de, kırsal belleği somutlaştırma çabasında, tarihsel gerçeklikten koparak temsili birer öge haline gelmiştir. Müze, kaybolmuş olanı yeniden inşa

ederken, özgünlüğü yerine kurgusal bir geçmiş sunmaktadır. Bu, kırsal belleğin yeniden üretimini zenginleştirirken aynı zamanda tarihsel bağların zayıflamasına neden olmaktadır. Müze, bir yandan kırsal belleği hatırlama çabası içinde bir "hatırlama mekânı" olarak işlev görürken, diğer yandan mekânların bağlamından koparılarak yeniden yaratılması nedeniyle bir "yeniden inşa mekânı"na dönüşmektedir. Bu ikilik, müzenin kırsal belleğin korunması ile temsil edilmesi arasındaki gerilimini açıkça ortaya koymaktadır.

6. KAYNAKÇA

- Asrav, E. C. (2021). Kırsal Alanların Kültürel Miras Olarak Değerlendirilmesi ve Korunmasına Yönelik Yaklaşımlara Dünyadan Örnekler. *Topluma Adanmış Bir Yaşam: Prof. Dr. Ömür Bakırer Armağanı*, A. U. Peker & N. Ş. Güçhan (Der.), Ankara: ODTÜ Basımevi, 125-136.
- Augé, M. (1995). *Non-places: Introduction to an anthropology of supermodernity*. John Howe (Trans.). London & New York: Verso.
- Bostan, H. (2017). Türkiye'de İç Göçlerin Toplumsal Yapıda Neden Olduğu Değişimler, Meydana Getirdiği Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Journal of Geography*, (35), 1-16, <https://doi.org/10.26650/JGEOG330955>
- Baudrillard, J. & Nouvel, J. (2011). *Tekil Nesnelere: Mimarlık ve Felsefe*. Aziz Ufuk Kılıç (Çev.). İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.
- Connerton, P. (2012). *Modernite Nasıl Unutturur*. Kübra Kelebekoğlu (Çev.). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Çakmak, F. (2018). Zorunlu Göç Sürecinde Mekânın Kaybı ve Evin Yitimiyle Başlayan Yersiz Yurtsuzluğun Ürettiği Bir Travma Olarak "Kimliğin Anonimleşmesi". *Turkish Studies Social Sciences*, 13 (18), 349-364, <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13811>
- Diker, O. & Dinç, A. (2023). Kültürel Miras Bağlamında Kırsal Kültürel Kimliğin Korunmasında Halkbilim (Folklor) Müzelerinin Rolü. *Folklor/Edebiyat*, 29(4)-116, 1077-1090, <https://doi.org/10.22559/folklor.2525>
- Gül, A., Dinç, G., Akın, T., & Koçak, A. İ. (2020). Kentsel Açık ve Yeşil Alanların Mevcut Yasal Durumu ve Uygulamadaki Sorunlar. *İdealkent: Kent Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 1281-1312, <https://doi.org/10.31198/idealkent.650461>
- Kahraman, C. (1998). *Kentsel Mekânın Sürekliliği/Süreksizliği ve Güvenlik İhtiyacı İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Öymen, N. (2000). *Bir Kavramın Mimariye Yansıması Kaybolmak-Yok Olmak*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özkuş, B.Y. (2018). *Bir Olay Olarak Yıkım*, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Urry, J. (1999). *Mekanları Tüketmek*. Rahmi. G. Ögdül (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Yavuz, K. (2024). *Bir Sahiplenme Hikâyesi-Bu Köy Evinden Başlayıp Dünyaya Ulaşan Başarı Öyküsü*. (Hazırlayan: S. Aksüyek), ISBN: 978-625-418-296-9, İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Yörür, N. & Kut Görgün, E. (2024). Türkiye'de Terk Edilmiş/Kaybolmuş/Yeri Değiştirilmiş Kırsal Yerleşmeler Üzerine Yapılan Araştırmaların İncelenmesi. *Şehir ve Bölge Planlama Alanında Uluslararası Akademik Çalışmalar*, Ankara: Serüven Yayınevi, 21-41.
- Türk Dil Kurumu. (t.y.). *Kaybolmak*. Türk Dil Kurumu Sözlüğü. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 20 Aralık 2024)
- Kenan Yavuz Etnografya Müzesi. (2022, Nisan 23). *Geleneksel Çarşı* [YouTube videosu]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=Tai5Lg1nIwQ> (Erişim tarihi: 21 Aralık 2024)
- Kenan Yavuz Etnografya Müzesi. (t.y.-a). *Su değirmeni*. <https://www.kenanyavuzetnografyamuzesi.org/su-degirmeni/> (Erişim tarihi: 21 Aralık 2024)

Kenan Yavuz Etnografya Müzesi. (t.y.-b). Gelin odası.
<https://www.kenanyavuzetnografyamuzesi.org/gelin-odasi/> (Erişim tarihi: 21 Aralık 2024)

Kenan Yavuz Etnografya Müzesi. (t.y.-c). Düzü koşu bölümü.
<https://www.kenanyavuzetnografyamuzesi.org/duzu-kosu-bolumu/> (Erişim tarihi: 21 Aralık 2024)

Kenan Yavuz Etnografya Müzesi. (t.y.-ç). Geleneksel çarşı.
<https://www.kenanyavuzetnografyamuzesi.org/geleneksel-carsi/> (Erişim Tarihi: 21 Aralık 2024)

Kenan Yavuz Etnografya Müzesi. (t.y.-d). Marangoz & Berber.
<https://www.kenanyavuzetnografyamuzesi.org/marangoz-berber/> (Erişim tarihi: 21 Aralık 2024)

Kenan Yavuz Etnografya Müzesi. (t.y.-e). Nalbant ve at arabası imalatı.
<https://www.kenanyavuzetnografyamuzesi.org/nalbant-ve-at-arabasi-imalati/> (Erişim tarihi: 21 Aralık 2024)

Kenan Yavuz Etnografya Müzesi. (t.y.-f). Demirci dükkânı.
<https://www.kenanyavuzetnografyamuzesi.org/demirci-dukkani/> (Erişim tarihi: 21 Aralık 2024)

Kenan Yavuz Etnografya Müzesi. (t.y.-g). Ayakkabı dükkânı Necdet Kiran.
<https://www.kenanyavuzetnografyamuzesi.org/ayakkabi-dukkani-necdet-kiran/> (Erişim tarihi: 21 Aralık 2024)

Kenan Yavuz Etnografya Müzesi. (t.y.-ğ). Terzihane.
<https://www.kenanyavuzetnografyamuzesi.org/terzihane/> (Erişim tarihi: 21 Aralık 2024)

Kenan Yavuz Etnografya Müzesi. (t.y.-h). Ömer Ağa Kahvesi.
<https://www.kenanyavuzetnografyamuzesi.org/omer-aga-kahvesi/> (Erişim tarihi: 21 Aralık 2024)

Kenan Yavuz Etnografya Müzesi. (t.y.-i). Yavuz bakkaliyesi.
<https://www.kenanyavuzetnografyamuzesi.org/yavuz-bakkaliyesi/> (Erişim tarihi: 21 Aralık 2024)